

Multikulturalizmus és diverzitás a 21. században
Nemzetközi tudományos konferencia
Beregszász, 2018. március 27–28.

Полікультурність та різноманітність у 21 столітті
Міжнародна науково-практична конференція
Берегове, 27–28 березня 2018 року

Multiculturalism and Diversity in the 21st Century
International Academic Conference
Berehove, March 27–28, 2018

Absztraktkötet

Збірник тез доповідей

Book of Abstracts

MULTIKULTURALIZMUS ÉS DIVERZITÁS A 21. SZÁZADBAN

Nemzetközi tudományos konferencia
Beregszász, 2018. március 27–28.

Absztraktkötet

Szerkesztette:

Nagy-Kolozsvári Enikő – Kovács Szilvia

„RIK-U” Kft.
Ungvár
2018

УДК: 061.3

II– 79

A kiadvány a 2018. március 27–28-án Beregszászban megtartott a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Filológia Tanszéke és az Ungvári Nemzeti Egyetem Történelem és Nemzetközi Kapcsolatok Karának Multikulturális Oktatás és Fordítás Tanszéke által rendezett *Multikulturalizmus és diverzitás a 21. században* című nemzetközi tudományos konferencia absztraktjait tartalmazza.

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Kiadói Részlegének műhelyében

Szerkesztette:

Nagy-Kolozsvári Enikő – Kovács Szilvia

Korrektúra: *Grica-Varcaba Ildikó, Lőrinc Marianna, Kordonec Olekszandr*

Tördelés: *Tótin Viktória, Dobos Sándor*

Borítóterv: *Kolozsvári István, Dobos Sándor*

A borítón látható fotót készítette: *Jablonykó Tamás*

ETO-besorolás: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A kiadásért felel: *Orosz Ildikó, Dobos Sándor*

A közölt absztraktok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A tudományos rendezvényt és a kiadvány megjelenését támogatta:

Kiadó és nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.
88000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: print@rik.com.ua
Felelős vezető: Sztanyisevskij Jevgen

ISBN 978-617-7692-09-5

© Nagy-Kolozsvári Enikő – Kovács Szilvia, 2018

© A szerzők, 2018

ПОЛІКУЛЬТУРНИСТЬ ТА РІЗНОМАНІТНІСТЬ У 21 СТОЛІТТІ

Міжнародна науково-практична конференція
Берегове, 27–28 березня 2018 року

Збірник тез доповідей

За редакцією:

Еніке Надь-Коложварі – Сільвія Ковач

ТОВ «РІК-У»
Ужгород
2018

УДК: 061.3

П– 79

Збірник містить тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Полікультурність та різноманітність у ХХІ столітті», яка відбулася 27–28 березня 2018 року в м. Берегове. Організаторами конференції стали кафедра філології Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ і кафедра полікультурної освіти та перекладу факультету історії та міжнародних відносин Ужгородського національного університету.

Підготовлено у видавничому відділі
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ

За редакцією:

Еніке Надь-Коложварі – Сільвія Ковач

Коректура: *Ільдико Гріца-Варцаба, Маріанна Леврінц, Олександр Кордонець*

Верстка: *Вікторія Товтін, Олександр Добош*

Обкладинка: *Іштван Коложварі, Олександр Добош*

Автор фото на обкладинці: *Анатолій Яблонько*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр “Опацої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф.Р. ІІ*

Відповідальний за випуск: *Ільдико Орос, Олександр Добош*

За зміст тез відповідальність несуть автори.

Проведення конференції та друк збірника здійснено за підтримки:

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»
88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36. E-mail: print@rik.com.ua
Генеральний директор: Станішевський Євген Вікторович

ISBN 978-617-7692-09-5

© Еніке Надь-Коложварі – Сільвія Ковач, 2018

© Автори, 2018

MULTICULTURALISM AND DIVERSITY IN THE 21ST CENTURY

International Academic Conference
Berehove, March 27–28, 2018

Book of Abstracts

Edited by:

Enikő Nagy-Kolozsvári – Szilvia Kovács

”RIK-U” LLC
Uzhhorod
2018

УДК: 061.3

П– 79

The publication includes papers presented at the international academic conference, "Multiculturalism and Diversity in the 21st Century" held on 27–28 March, 2018 in Berehove. The academic event was organised by the Department of Philology of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education and the Department of Multicultural Education and Translation, Faculty of History and International Relations of Uzhhorod National University.

Prepared at the Publishing Department of
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

Edited by:

Enikő Nagy-Kolozsvári – Szilvia Kovács

Proof-reading: *Ildikó Grica-Varcaba, Marianna Lőrinc, Olekszandr Kordonec*

Makeup: *Viktória Tótin, Sándor Dobos*

Book cover: *Kolozsvári István, Sándor Dobos*

Book cover photograph by *Tamás Jablonykó*

Universal Decimal Classification (UDC): *The Apáczai Csere János Library of
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

Responsible for publishing: *Ildikó Orosz, Sándor Dobos*

Authors are responsible for the content of abstracts.

The international academic conference and the publication of abstracts sponsored by:

Publishing and printing: "RIK-U" LLC
88000 Uzhhorod, Gagarin Street, 36. E-mail: print@rik.com.ua
Responsible manager: Jevgen Stanyisevskiy

ISBN 978-617-7692-09-5

© Enikő Nagy-Kolozsvári – Szilvia Kovács, 2018

© Authors, 2018

TARTALOM – ЗМІСТ – CONTENTS

<i>AFSHAR, NAEIMEH</i> : EFFECTS OF L1 DOMINANCE ON THE ACQUISITION OF ENGLISH SOUNDS BY TURKISH/PERSIAN BILINGUALS	15
<i>ALBERT ÁGNES</i> : KREATIVITÁS A NYELVOKTATÁSBAN	16
<i>ALKHRISHEH, HAZIM</i> : MOTIVATION, ATTITUDE AND EFFORT TOWARDS LEARNING ENGLISH: THE CASE OF MUTAH UNIVERSITY JORDANIAN MALE AND FEMALE STUDENTS.....	20
<i>ANDREYKO, VITALIY</i> : НОВА ПАРАДИГМА ЧЕСЬКО-СЛОВАЦЬКОГО МІЖДЕРЖАВНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЯК ПРИКЛАД ЦИВІЛІЗОВАНОГО СПІВІСНУВАННЯ ДВОХ КРАЇН	22
<i>BÁLINT, EMMA JÚLIA</i> : DIVERSITY OF MENTAL ILLNESSES IN THE HISTORY OF SOCIAL MEDIA IN THE 21 ST CENTURY	27
<i>BANYAS, VOLODYMYR / БАНЯС, В. В.; БАНЯС, Н. Ю.</i> : МАЛОВІДОМИЙ ІВАН ФРАНКО: ПОВІСТЬ «МІСІЯ» (ДО 130-ЛІТТЯ ВІД ЧАСУ ПЕРШОЇ ПУБЛІКАЦІЇ).....	30
<i>BARANY, ADALYBERT</i> : ВПЛИВ ПОДІЙ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА СВІТОГЛЯД ІМПЕ КЕРТЕСА ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ В РОМАНІ «ЗНЕДОЛЕНІСТЬ».....	33
<i>BÁRÁNY ERZSÉBET</i> : KORSZERŰ KÉTNYELVŰ SZÓTÁRAK ALKALMAZÁSA A KÁRPÁTALJAI MAGYAR ISKOLÁK UKRÁN NYELV ÓRÁIN.....	36
<i>BEREGSZÁSZIANIKÓ</i> : A MAGYAR NYELV ÉRETTSÉGI VIZSGA TARTALMA MINT NYELVI TERVEZÉSI KÉRDÉS A KÁRPÁTALJAI MAGYAR ISKOLÁKBAN	40
<i>BODOR VIKTÓRIA</i> : A DIALEKTOLÓGIAI ISMERETEK ALKALMAZÁSÁNAK FONTOSSÁGA AZ ÓVODAI ANYANYELVI NEVELÉSBEN (EGY EMPIRIKUS FELMÉRÉS EREDMÉNYEI ALAPJÁN).....	43
<i>BOGNÁR, CSABA</i> : UNIFORMIZED MULTICULTURALISM: WORLD STATE, UNIVERSAL LEGAL SYSTEM AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE AT THE DAWN OF CYBORG BEING.....	48
<i>CHONKA, TETYANA</i> : КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА У ТВОРАХ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.....	53
<i>CSÁSZÁR ISTVÁN</i> : SZOVJET–MAGYAR KAPCSOLATOK 1964-TŐL NAGYKÖVETI JELENTÉSEK ALAPJÁN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KÁRPÁTALJAI MAGYARSÁGRA	60
<i>CSERNICKÓ, ISTVÁN</i> : BILINGUAL EDUCATION MODEL FOR THE MINORITIES: ALWAYS THE BEST SOLUTION?.....	62
<i>CSILLIK, ÉVA</i> : EFFECTIVE PRACTICES FOR MEETING THE LEARNING NEEDS OF ‘SUPERDIVERSE’ MULTI-LANGUAGE LEARNERS IN EARLY CHILDHOOD CLASSROOMS	70
<i>DEMCHENKO, INHA</i> : ПОЛІКУЛЬТУРНА ОСВІТА ІНОЗЕМЦІВ – МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ.....	73

DOBOS, SÁNDOR: OFFICIAL REGULARIZATION OF SETTLEMENT NAMES ON THE TERRITORY OF PRESENT-DAY TRANS-CARPATIA IN THE ERA OF THE FIRST CZECHOSLOVAK REPUBLIC (1919–1938).....	79
DUDICS LAKATOS KATALIN: MIT NEVEZNEK NYELVJÁRÁSNAK A KÁRPÁTALJAI MAGYAR ISKOLÁKBAN?.....	85
FÁBIÁN, MÁRTA: LISTENING STRATEGIES USED BY MONO- AND BILINGUAL MAJORS OF ENGLISH AT THE F. RÁKÓCZI II TRANSCARPATIAN HUNGARIAN INSTITUTE.....	88
FÁBIÁN NÉMETH, BEÁTA: LINGUISTIC LANDSCAPE AS A WAY OF PUBLIC COMMUNICATION IN VINOGRADOVO.....	91
FAILASOFAH, FAILASOFAH: STUDENTS’ CRITICAL LITERACY DEVELOPMENT: A STUDY OF TEACHERS’ INSTRUCTIONAL PRACTICES.....	94
FEISAL, AZIEZ: DEVELOPMENT OF ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN AN ISLAMIC BOARDING SCHOOL IN INDONESIA: A DYNAMIC SYSTEM PERSPECTIVE.....	95
FODOR, KATALIN: EFL TEACHERS’ TECHNOLOGICAL USE: POSSIBILITIES, ROUTINE AND EXPECTATIONS OF GENERATION Z.....	96
GÁLADÉL: A VALLÁSI KÖLCSÖNHATÁSOK NYOMAI A NÉPI KÉZIRATOS FÜZETEKBE.....	100
GAZDAG VILMOS: AZ OROSZ ÉS UKRÁN KÖLCSÖNSZAVAK KÁRPÁTALJAI MAGYAR NYELVJÁRÁSOKBAN VALÓ ELTERJEDTSÉGÉRŐL ÉS ALAKVÁLTOZATAINAK LÉTREJÖTTÉRŐL.....	106
H. TÓTH ISTVÁN: HOZZÁJÁRULÁS A KÁRPÁTALJAI HELYESÍRÁS-TANÍTÁS MINDENNAPJAIHOZ.....	112
HIRES-LÁSZLÓ KORNÉLIA: NYELVI TÁJKÉP BEREGSZÁSZBAN.....	113
HNATYK, KATALIN: NEW WINDS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN TRANSCARPATIA.....	118
ГОРБАТ, ІРИНА ЛЮБА: КУЛЬТУРНЕ РОЗМАЇТТЯ І ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, ВІДОБРАЖЕНІ В КУЛЬТУРНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОВІТОВОГО МУЗЕЮ САТУ-МАРЕ.....	123
HUSZTI, ILONA: REALISATION OF REFLECTIVE TEACHING DURING THE TEACHING PRACTICE OF ENGLISH MAJOR STUDENTS.....	127
ILLÉS, ÉVA: MONOLINGUALS IN A MULTILINGUAL LANDSCAPE.....	132
KARMACSI ZOLTÁN: EGY KÁRPÁTALJAI GASZTROFESZTIVÁL NYELVI TÁJKÉPE.....	136
KÉSZ BARNA: MULTIKULTURALIZMUS A SZOVJET HADSEREGBEN – KÁRPÁTALJAI MAGYAR KATONÁK BESZÁMOLÓI ALAPJÁN.....	140
KÉSZ BARNABÁS: INTERETNIKUS JELENSÉGEK A KÁRPÁTALJAI MAGYARSÁG TÁRGYI KULTÚRÁJÁBAN.....	146
KÉSZ MARGIT: INTERKULTURÁLIS KÖLCSÖNHATÁS A KÁRPÁTALJAI FOLKLÓRBA SZAKRÁLIS SZÖVEGEK ELEMZÉSE ALAPJÁN.....	150

KÉSZ RÉKA: KULTÚRÁK TALÁLKOZÁSA KÜLFÖLDÖN MUNKÁT VÁL- LALÓ KÁRPÁTALJAI NŐK NARRATÍVÁI ALAPJÁN	155
KHAVAVCHAK, OLEG: ЕМОТИВНИЙ ДИСКУРС «ІСТОРИЇ РУСІВ»	162
KONTRA H., EDIT: FLIPPED CLASSROOMS IN APPLIED LINGUISTICS: PROMOTING 21 ST CENTURY SKILLS FOR LEARNING.....	169
KORDONETS, OLEKSANDR: МОТИВ СМЕРТІ У НОВЕЛАХ «ЗВИЧАЙ- НА ІСТОРІЯ» Б. ЛЕПКОГО ТА «ЗАПИСКИ НЕДУЖОЇ ЛЮДИНИ» О. ПЛЮЩА	173
KOVÁCS SZILVIA: AUTONÓM NYELVTANULÁS ÉS NYELVTANULÁSI STRATÉGIÁK HASZNÁLATA.....	180
KOZMÁCS ISTVÁN: KIS HAL A NAGY TENGERBEN VAGY NAGY HAL A TÓBAN? A KISEBBSÉGI ÍRÓ DILEMMÁJA.....	182
KYCHAK, OKSANA: ЛЮДИНА ЗАКАРПАТСЬКОГО ПОРУБІЖЖЯ: ПО- ЛІКУЛЬТУРНІСТЬ, ПАРАДИГМИ ПРИКОРДОННЯ ТА МІСЦЕВИ МЕНТАЛЬНІ КОРДОНИ В ЦЕНТРІ ЄВРОПИ	183
KYSHARI, BETTINA: РОЛЬ НАТО У ФОРМУВАННІ СУЧАСНИХ МІЖНА- РОДНИХ ВІДНОСИН	190
LEBOVICS VIKTÓRIA: NAGYÍTÓ ALATT A TOLMÁCSOLÁS	194
LECHNER ILONA: A KONTEXTUS SZEREPE A FORDÍTÁSBAN.....	196
LIBAK, NATALIA: НЕОЛОГІЗМИ У «ВЕЛИКОМУ ТЛУМАЧНОМУ СЛОВНИКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ» ЗА РЕДАКЦІЄЮ В.Т. БУСЕЛ.....	200
LIZÁK, KATALIN: EFL INSTRUCTION IN THE 21 ST CENTURY: MEETING THE CHALLENGES.....	203
LŐRINCZ, MARIANNA: CONCEPTUALIZING EFFECTIVE TEACHING.....	208
LYASHYNA, ALLA: ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДА- ЧІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	214
MÁDI, GABRIELLA: LANGUAGE, POWER, ASSIMILATION, AND MINORITIES IN MULTILINGUAL SPACE (BASED ON CONTEMPORARY HUNGARIAN NOVELS).....	218
MAJOR, ÉVA: THE TRUE MYTH – CAN A UNIVERSITY LECTURE BE INTERACTIVE?.....	220
MARHITYCH, DIANA: УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ З ЄС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	224
MÁRKU ANITA: NYELVI TÁJKÉP: AZ INTERNETES MÉMEK KÁRPÁTAL- JAI MAGYAR VONATKOZÁSAI	229
KOGA, MASAYUKI: ІСТОРІЯ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН МІЖ ЯПОНІЄЮ ТА УКРАЇНОЮ	233
MÁTÉ RÉKA: KÖZÉPPONTBAN A NYELVTANULÓ: TÖBBNYELVŰSÉG A GYAKORLATBAN	236
MEDGYES, PÉTER: THE NATIVE/NONNATIVE CONUNDRUM REVISITED	239

MELEHANYCH, HANNA: СТРАТЕГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТТЯ).....	240
MILLISITS MÁTÉ: A HOLLAND–MAGYAR REFORMÁTUS KAPCSOLATOK ÉVSZÁZADAI	245
MOLNÁR D. ISTVÁN: A NYELVI ÖSSZETÉTEL VÁLTOZÁSA KÁRPÁTALJA TERÜLETÉN 1880–1910 KÖZÖTT.....	246
MOLNÁR JÓZSEF: AZ ANGOL NYELV ISMERETE KÁRPÁTALJÁN – A 2001-ES UKRAJNAI NÉPSZÁMLÁLÁS ADATAI ALAPJÁN	249
MÓNUS DÓRA: DRÁMAPEDAGÓGIAI MÓDSZEREK AZ ANYANYELVOKTATÁSBAN.....	254
MOSKALENKO, OLENA: КРОС-КУЛЬТУРНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ПРОФЕСІЙНУ АНГЛОМОВНУ КОМУНІКАЦІЮ.....	258
MOTRUK, VIKTOR: ЧИТАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ МЕТОД ПІДТРИМАННЯ І РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНО-ФАХОВИХ МОТИВІВ УСНОГО МОВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ).....	262
MYSHKO, ANATOLIY: ФІНЛЯНДІЯ ТА НАТО	267
MYSHKO, SVITLANA: ВИВЧЕННЯ КУЛЬТУРИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	273
NAGY-KOLOZSVÁRI ENIKŐ: INTERKULTURÁLIS KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE IDEGEN NYELVŰ GYERMEKIRODALOM SEGÍTSÉGÉVEL.....	277
NEMES, ZSOLT: TEACHING HUNGARIAN IN THE US HUNGARIAN WEEKEND SCHOOLS: HERITAGE OR FOREIGN LANGUAGE APPROACH?.....	278
NSHIWI, DARIN: THE IMPACT OF MULTI-COMPETENCE APPROACH ON LEARNING VOCABULARY AND SPEAKING SKILLS OF A THIRD LANGUAGE BY SYRIAN ADULT LEARNERS	279
NYLABOVICH, YANA: УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКІ НЕВІДПОВІДНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ В КОНТЕКСТІ КАТЕГОРІЇ ЧИСЛА ІМЕННИКА	280
ÖVEGES ENIKŐ: NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAM: A MEGOLDÁS A MAGYAR NYELVOKTATÁS PROBLÉMÁIRA?	284
VIRAG, PAUL: СПІВЖИТТЯ ТА БАГАТОЕТНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ПОВІТІ САТУ-МАРЕ У ХХІ СТОЛІТТІ	289
PELESKEI, VIKTORIA: MULTICULTURAL PERSPECTIVES IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION IN CANADA.....	292
PENCKÓFER JÁNOS: SZEMÉLYESSÉG, ÖNÉLETÍRÁS-JELLEG, „KÁRPÁTALJAI OLVASAT” BALLA LÁSZLÓ ÉLETMŰVE ALAPJÁN.....	298
PILIPENKO, GLEB: СЕРБСКИЙ ЯЗЫК В ВЕНГЕРСКИХ ШКОЛАХ ВОЕВОДИНЫ: ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ.....	301

W. PILLAR, GRANVILLE: A CRITIQUE OF HEMISPHEROLOGY, MODALITY PREFERENCE AND LEARNING STYLES.....	308
PITRA, NELYA: НІМЕЦЬКИЙ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМ.....	315
POLYOVIIY, MYKOLA: ПЕРСПЕКТИВИ ЕВОЛЮЦІЇ КУЛЬТУРНОГО РІЗНОМАНІТТЯ СВІТУ ДО СЕРЕДИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	318
POPOVYCH, NATALIA: РЕЛІГІЙНА ТЕРМІНОЛОГІЯ У ПЕРЕКЛАДАХ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ (НА ПРИКЛАДІ ПЕРЕКЛАДІВ ДАВНЬО-ГРЕЦЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ).....	323
ПЕВСЕ, АНДРЕЯ: ТРУДНОЩІ, ЩО ВИНΙΚАЮТЬ У ПРОЦЕСІ СПІЛКУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ УГОРЦЯМИ.....	327
PUSKÁS VERONIKA: ISKOLAI NYELVI TÁJKÉR NAGYBEREGEN.....	330
R. FEDOR, ANITA: INVESTMENT INTO HUMAN CAPITAL BY WOMEN WHO ARE TEMPORARILY AWAY FROM LABOUR MARKET.....	334
SHELEMBА, MYKHAYLO; SHELEMBА, MARTA: ВПЛИВ УГОРСЬКОГО ЧИННИКА НА ОСОБЛИВОСТІ ПАРТІЙНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	338
SHPENIK, KATERYNA-MARIA: LANGUAGE POLICY OF THE EUROPEAN UNION.....	346
SHPENIK, SILVIA: USING SOCIAL MEDIA IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES.....	351
STEFUCA, VIKTÓRIA: ТРУДНОЩІ УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ.....	355
SZABÓ, NOÉMI: CROSS-LINGUISTIC INTERACTION IN THIRD LANGUAGE LEARNING.....	357
SZAMBOROVSZKYNÉ NAGY IBOLYA: NEMZETISÉGI DIVERZITÁS KONTRA BIRODALMI UNIFORMIZÁLÁS. A SZOVJET OKTATÁSPOLITIKA JANUS-ARCÚSÁGA (1953–82 KÖZÖTT).....	359
SZILÁGYI LÁSZLÓ: EGYNYELVŰ ÉS TÖBBNYELVŰ KÖRNYEZETBEN FELNŐTT TANULÓK NYELVTANULÁSI STRATÉGIÁI ANGOLÓRÁN.....	361
TASKOVICS OKSZANA: KÖZÖSSÉGI OLDALAK A NYELVOKTATÁSBAN.....	365
TODOROV, IHOR: СУЧАСНІ ГЕОПОЛІТИЧНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	368
TODOROVA, ANNA: EASTERN PARTNERSHIP AND EXPANSION: THE UKRAINIAN PERSPECTIVE.....	373
TODOROVA, NATALIA: INTERCULTURAL COMMUNICATIVE COMPETENCE AND CRITICAL CULTURAL AWARENESS: IMPLICATIONS FOR THE UKRAINIAN ESP CONTEXT.....	379
TÓTH ENIKŐ: A MAGYAR NYELV MEGJELENÉSE GECSE NYELVI TÁJKÉPÉBEN.....	384

<i>TYSHCHUK, ALLA</i> : ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ У ВНЗ УКРАЇНИ: ЗМІСТОВНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД.....	387
<i>US, HANNA</i> : ТЕРМІН «ДИТИНА» В ТЕРМІНОЛОГІЇ СІМЕЙНОГО ПРАВА: ПАРАДИГМАЛЬНИЙ ВИМІР.....	392
<i>USTYCH, SERHIY</i> : СУЧАСНІ ТРАНСКУЛЬТУРНІ ТЕНДЕНЦІЇ І ЗАКАР- ПАТТЯ.....	396
<i>USTYCH, SERHIY; BENCHAK, OLESYA</i> : СУТНІСТЬ, ФУНКЦІОНУВАН- НЯ ТА РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ТРАНСКОРДОННИХ СИСТЕМ	397
<i>VANČO, ILDIKÓ</i> : THE TEACHING OF THE SLOVAK LANGUAGE IN SCHOOLS WITH HUNGARIAN AS THE LANGUAGE OF INSTRUCTION IN SLOVAKIA: GENERAL OVERVIEW.....	401
<i>VOVKANYCH, IVAN</i> : ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ У ВИКЛАДАННІ ІСТОРІЇ	402
<i>VRÁBELY, TAMÁS</i> : MULTICULTURAL EDUCATION: WAYS AND METHODS OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE	403
<i>VRAUKÓ, TAMÁS</i> : CODE SWITCHING IN HISPANIC-AMERICAN NARRATIVES	407
<i>WAWRZONEK, MICHAŁ</i> : ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ЯК МІЖНАРОДНА ПРОБЛЕМА – НА ПРИКЛАДІ ПОЛЬЩІ, УКРАЇНИ ТА ІЗРАЇЛЯ	408
<i>WOŁEK, ARTUR</i> : OFFICIAL USE OF MINORITY LANGUAGES: BETWEEN SYMBOLIC POLITICS AND LOCAL PUBLIC POLICIES	413

МОТИВ СМЕРТІ У НОВЕЛАХ «ЗВИЧАЙНА ІСТОРІЯ» Б.ЛЕПКОГО ТА «ЗАПИСКИ НЕДУЖОЇ ЛЮДИНИ» О.ПЛЮЩА

Kordonets, Oleksandr / Кордонець, Олександр
Закарпатський угорський інститут ім. Ф.Ракоці ІІ
м. Берегово, Україна
Ukraine

Відчуття трагічності людського буття посилюються у переломні епохи, а саме такою була в українській історії доба кінця ХІХ – початку ХХ ст. Природно, що в цей час екзистенційно-онтологічні проблеми гостріше звучать і в літературі. Оновлення письменства відбувалося на різних рівнях: жанрово-стильовому, тематичному, ідейному.

Розширення естетичних обріїв зумовило появу нових творів, для яких характерні фрагментарність зображення, використання засобів імпресіоністичної поетики, суб'єктивність бачення, настроєвість, зосередження на екзистенційних проблемах, дослідження внутрішнього світу людини. Література захоплює нові, раніше не висвітлювані теми (хвороблива психіка, еротичні мотиви, естетизація смерті тощо).

Такі риси спостерігаються в цілої низки українських письменників молодого покоління, що вказує на загальні тенденції оновлення літератури, її орієнтацію на світові досягнення. Серед талановитих прозаїків «нової» генерації, що не стали такими популярними, як В.Стефаник, М.Коцюбинський чи О.Кобилянська, варто згадати Б.Лепкого та О.Плюща, які хоча й жили в різних кінцях України, прагнули до модернізації вітчизняного письменства. Це є свідченням того, що навіть розділена кордонами українська література розвивалася в руслі європейських тенденцій.

Б.Лепкий, який багато часу провів у Відні та Польщі, став одним із засновників угруповання «Молода Муза», уважно стежив за змінами у літературному процесі, відгукувався на них як літературознавчими працями, так і художніми творами. Проза Б.Лепкого є яскравим свідченням того, що письменник сприймав ідеї модернізації письменства, оновлення стилю, жанрів і розумів розвиток української літератури як іманентний процес, що спирається на національні традиції та національну ідею.

Прозова творчість Б. Лепкого злама століть тяжіє до ліризованого психологічного імпресіонізму – одного з провідних стильових напрямів модернізму. Зацікавлення українських письменників імпресіонізмом

зумовлене, зокрема, такою його особливістю, як зосередження уваги на передачі настрою персонажів, детальному фіксуванні перебігу думок і почувань. Така характерна прикмета стилю дозволяє більше уваги приділяти психологічним проблемам, дослідженню внутрішнього світу людини, відтворенню найменших порухів душі. Це закономірно приводило до послаблення зовнішньої сюжетності, відходу від суспільної проблематики, посилення ліричного начала, виникнення нових жанрів на межі двох літературних родів – епосу й лірики.

В імпресіоністичній прозі Б. Лепкого початку ХХ ст. посилюються екзистенційні мотиви, спроба передати трагізм існування людини у світі, неможливість розв'язання багатьох конфліктів. У цьому контексті показово є новела «Звичайна історія» (1901), де автор звертається до модного в європейській літературі модернізму мотиву смерті. «Вражає факт присутності у більшості малих прозових творів письменника образу Смерті» [5, с.199], – робить слушне спостереження Н.Пехник. Літературознавець припускає, що це пов'язане з особистою трагедією митця, адже коли йому було п'ять років у родині за одну ніч від хвороби померло троє менших дітей, і «ці події на весь вік залишили відбиток у вразливій душі художника слова» [5, с.199]. З цим твердженням погоджуємося лише частково, оскільки, як ми вже зазначали, мотив смерті, переосмислення образу смерті було загальною тенденцією прози модернізму.

У «Звичайній історії» автор звертається до принципу гомодієгетичної нарації, змальовує життя інтелігенції та експериментує в сюжетотворенні (спостерігаємо ускладнення композиції за допомогою прийому «текст у тексті»). У новелі Б.Лепкий використовує перший підтип гомодієгетичної нарації – автодієгетичний, коли оповідач є героєм власної розповіді. На відміну від ранніх новел 90-х років, письменник прагне більше зосередитися на розкритті внутрішнього світу героїв, надаючи для цього нових ідейно-естетичних функцій пейзажу, портрету, використовуючи такі прийоми, як світлотінь, контраст, символічні наскрізні деталі та образи.

У новелі присутні два наратори: оповідач і його гість, що зумовлено використанням композиційного прийому «твору в творі». Гість виявляється молодим учителем. Він захворів і приїхав у місто до лікаря, зупинившись на ніч в оповідача. Учитель розказує свою історію: бідне дитинство, виснажливе навчання у бурсі, важка репетиторська праця заради шматка хліба. Автор послідовно дотримується актуаль-

ного хронотопу. Події змальовуються з точки зору головного героя, безіменного оповідача – крізь призму його сприйняття.

Про нові функції пейзажу свідчить експозиційний малюнок, який служить не тільки для окреслення хронотопу, а насамперед для вираження душевних переживань героя, відтворення настрою. Картина осіннього дощу навіює на оповідача смуток, посилює відчуття самотності, незахищеності, прагнення опинитись у приємному товаристві. У сприйнятті пейзажу зорові картини чергуються із звуковими: *«Зверху капає дрібонький дощик, такий, як мряка. Маленькі срібні краплі мішаються з нетлями. ... Чую, як в ринві щось зашелестіло. Зразу тихо, якби хто сльозу пустив по склі, а потім голосніше і частіше: кап, кап, кап... То дощ [3, с. 413]»*.

Крізь призму бачення оповідача ми сприймаємо і його гостя. Автор передає портрет учителя за допомогою окремих мазків, зосереджується на певних деталях. Герой-оповідач постійно зауважує одну деталь: сильний кашель гостя: *«залунав кашель, та такий сухий і прикрий, якби хотів серце з себе викашляти», «вхопив його кашель вимучив і пустив», «в тій хвилі очі набігли кров'ю, а груди заревли кашлем»*. З хворобливим виглядом гостя різко контрастують його горючі сині очі, в яких не згасає вогник надії.

Приєм характеристика героя за допомогою виділення окремих портретних деталей був поширений у літературі зламу століть, зустрічаємо його і в інших письменників-імпресіоністів, що свідчить про типологічну схожість їхнього світобачення. Наприклад, у новелі М. Коцюбинського *«Невідомий»: «восковий профіль і біла борода»* [1, с. 196]», у новелі *«Цвіт яблуні»* – кашель дитини, що переслідує оповідача, блідість дитячого обличчя.

Духовний світ учителя розкривається через його розповідь. Хоча вона побудована у формі спогадів, однак тут теж переважає принцип актуального хронотопу. Гість переповідає не тільки події, що з ним трапилися, а насамперед тогочасні враження від них. Навчаючись у гімназії, хлопець змушений був заробляти гроші приватними уроками, а лекції вчити ночами. Важкі умови та відсутність розуміння серед близьких людей призвели до хвороби. Як справедливо зазначає М. Сивіцький, у *«Звичайній історії»* показана звичайна бездушність – *«трагедія хлопського сина, що рішився здобути освіту власними силами [7, с. 173]»*. Традиційна в українській літературі тема – нелегка доля інтелігенції з народу – інтерпретується Б. Лепким по-новому,

з допомогою прийомів імпресіоністичної поетики (актуальний хронотоп, зображення побаченого крізь призму сприйняття оповідача, психологізований пейзаж). Автор поглиблює філософське звучання твору, звертається до осмислення концептів «життя» і «смерті», які завжди йдуть поруч.

На тематично-стильовому рівні новела Б. Лепкого «Звичайна історія» перегукується з новелою О. Плюща «Записки недужої людини» (1905). Вона побудована у формі записок, у яких спогади переплітаються із сьогочасними враженнями і відчуттями головного персонажа – М. Синявського. О. Плющ виразив у творі ідею про те, що, навіть переборовши тривалу матеріальну скруту, людина настільки знесилюється духовно і фізично, що перетвориться на «руїну». Про це прямо заявляє його герой: *«І от я руїна в 27 років. Я ще недавно тільки почав жити, почав, як слід, жити, а не скіти, як до того, і я вже руїна [6, с. 103]»*.

Обидва автори для змалювання процесу переживання використовують художні форми, близькі до імпресіоністичної поетики: вони зосереджуються на внутрішньому світі героя, для обох характерний актуальний хронотоп, панівним є кут зору героя, автодієгетична нарація.

Ю. Кузнецов при аналізі прози, близької до психологічного імпресіонізму, пропонує виділяти два типи художніх форм оповіді: 1) потік чуттєвого світосприйняття; 2) потік свідомості. Характерною ознакою першого типу є те, «що переживання в них виражається не у вербальній формі, а найчастіше через зорові, слухові образи (враження), що виникають перед очима героя. «Потік свідомості», навпаки, є вербальною формою вираження емоцій [2, с. 230]. Типи художніх форм оповіді у Б. Лепкого та О. Плюща відмінні: якщо для новели «Звичайна історія» характерний потік чуттєвого сприйняття, то для «Записок недужої людини» – потік свідомості.

Відмінна в авторів і концепція героя. Персонаж Б. Лепкого наділений оптимістичним світовідчуттям, він вірить, що, повернувшись до рідних, вилікується, заперечує навіть саму думку про смерть. Герой О. Плюща знає, що його хвороба смертельна і йому залишилося жити недовго. До того ж у нього, крім *«сухот у легенях»*, є ще одна хвороба – *«перевтома мозкова»*, *«упадок сил»*, *«утома від життя»*. Синявський не прагне відвоювати своє життя у хвороби, йому притаманний трагічно-песимістичний світогляд. В образі Синявського втілено характерний для модернізму тип героя-декадента, якого опановує знесилення і розчарування в житті. О. Плющ виявив себе тонким знавцем люд-

ської душі, він відтворив у оповіданні релігійно-філософські роздуми і міркування героя, його спостереження над власним станом, змінами у психіці. На думку Є. Нахліка, саме заглиблення у внутрішній світ героя, «особливо у психологію вмираючого, коли письменник вдався до відтворення «потoku свідомості», і врятовують твір із його досить банальним ланцюгом подій» [4, с. 17].

Б. Лепкий використовує у «Звичайній історії» типовий для жанру новели прийом несподіваної розв'язки. Прокинувшись зранку, оповідач бачить, що його нового знайомого уже немає. Вирушивши в місто, він зустрів великий магістратський віз, на якому побачив мертвим свого гостя: *«На соломі, горілиць, лежав молодий чоловік, білий, як стіна. Очі запалися глибоко і з тяжким та німим докором дивилися на небо. На очах і бороді сліди крові. А вуста викривлені болем.. Скоро світ зірвався бідолаха і біг до лікаря, але на сходах упав, і кров його залила. Не відітхне рідним повітрям і в тіні старенької липи не верне до здоров'я* [3, с. 424]».

Таке закінчення здається неочікуваним тільки на перший погляд. Дух смерті незримо присутній у новелі з самого початку (ніч, пізня осінь, ліхтар, що гасне, – усі ці образи асоціюються із завершенням життєвого циклу, старістю, смертю тощо). Завдяки додатковому смислового навантаженню окремих деталей автору вдається досягти трагедійної тональності, сугестіювати читачеві відчуття, які переживає оповідач. Сугестивної сили новела значною мірою досягає завдяки ритмічній організації тексту, зокрема на композиційному та образному рівнях. Наскрізним у творі стає образ ліхтаря на вулиці в осінню дощову ніч. Спочатку він сприймається просто як деталь пейзажу за вікном, суголосна настроєві оповідача: *«Приглядаюся лампі, що стоїть на вулиці, супроти мого вікна. Кривий, підгнилий палець хилиться, якби втомився й хотів кластися до рова спати. На ньому скляна ліхтарня, а в ній невеличка лампа. Горить, як за цапову душу* [3, с. 413]». Далі автор ще кілька разів звертає нашу увагу на цей образ: *«На вулиці лампа заодно хилилася над рів, ніби втомилася від довгого стояння і хотіла положитися спати* [3, с. 416]». Після розповіді гостя оповідач востаннє поглянув на ліхтар: *«Саме в тій миті міський слуга приставив свою драбинку до лампи на вулиці, видряпався по ній, відчинив, дмухнув і загасив світло* [3, с. 421]». Образ ліхтаря, у якому ледве горить лампа, набуває символічного значення, стає лейтмотивом твору. Сислового навантаженість цього образу, який автор посилює за допомогою цілої системи мікрообразів (мушки, лампа на ліхтарі, хитання старого підг-

нилого стовпа), ми повністю осягаємо тільки наприкінці твору, коли дізнаємося про смерть учителя. Ліхтар символізує трагічну долю сільської дитини, яка по жертвувала здоров'ям заради здобуття освіти. Колористичні деталі – боротьба слабкого світла з оточуючою темрявою – втілюють прагнення подолати недугу, рій мушок, що над усе тягнеться до світла, – це наче незахищена юна душа, яка прагне світла знань.

Отже, Б. Лепкий у новелі «Звичайна історія» та О.Плющ у творі «Записки недужої людини» звертаються до образу молодого інтелігента, який гине. Автори приділяють увагу змалюванню внутрішнього світу, зображенню настрою, використовуючи при цьому насамперед пейзаж, символічні деталі-образи, потік свідомості. З'являються і нові прийоми, зокрема, спроба передачі рефлексій героя, відтворення його переживань за допомогою сприйнятих ним зорових і слухових образів. Проте концепція героя у прозаїків різниться. Якщо персонаж Б.Лепкого попри трагічні перипетії не втрачає оптимістичного сприйняття дійсності і відкидає думку про смерть, то герой О.Плюща втілює популярне на зламі віків песимістичне світобачення і не знаходить внутрішніх сил для боротьби, чекає на смерть як позбавлення від страждань. Жодному з героїв не вдалося перебороти зовнішні обставини, смерть забирає обох. Такі фінали підкреслюють трагічність людського існування у жорстокому, а часто навіть абсурдному світі.

Анотація

У статті зроблено спробу розглянути новели двох представників українського модернізму – Богдана Лепкого («Звичайна історія») та Олексія Плюща («Записки недужої людини») крізь призму втілення в них мотиву смерті. Проаналізовано особливості поетики творів, стильової манери, простежено відмінності в концепції героїв обох авторів. Зроблено висновок про розвиток української прози в руслі європейської модерної літератури.

Ключові слова: модернізм, мала проза, імпресіонізм, мотив смерті.

Список використаної літератури

1. Коцюбинський М. Невідомий / Михайло Коцюбинський // Коцюбинський М. Твори : У 3 т. / [вступ.стаття Н. Жук та М. Грицьоти. Примітки В. Яременка]. – Т. 2. Оповідання (1901-1909). – К. : Дніпро, 1979. – С. 194–201.
2. Кузнецов Ю. Б. Поетика прози Михайла Коцюбинського / Юрій Кузнецов. – К. : Наукова думка, 1989. – 271 с.

3. Лепкий Б. С. Твори : У 2 т. / [упоряд., автор вступ. статті та прим. Ф. Погребенник] / Богдан Лепкий – Т.1 : Поетичні твори. Прозові твори. Мемуари.– К. : Наукова думка, 1997. – 847 с.
4. Нахлік Є. К. Літературно-художня автопсихографія Олексія Плюща / Євген Нахлік // Плющ О. Сповідь : Новелістика. Повість. Драматична фантазія. Поезія. Листи. – К. : Дніпро, 1991. – С. 5–45.
5. Пехнік Н. Образ смерті у новелах Богдана Лепкого / Надія Пехнік // Творчість Богдана Лепкого в контексті європейської культури ХХ століття : Матеріали всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 125-річчю від дня народження письменника. – Тернопіль, 1998. – С.199-202.
6. Плющ О. Сповідь : Новелістика. Повість. Драматична фантазія. Поезія. Листи / Олексій Плющ. – К. : Дніпро, 1991. – 366 с.
7. Сивіцький М. Богдан Лепкий : життя і творчість / Микола Сивіцький. – К. : Дніпро, 1993. – 375 с.

Полікультурність та різноманітність у 21 столітті. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Полікультурність та різноманітність у XXI столітті», Берегове, 27–28 березня 2018 року / Редактори: Еніке Надь-Коложварі, Сільвія Ковач – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2018. – 420 с.

ISBN 978-617-7692-09-5

Збірник містить тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Полікультурність та різноманітність у XXI столітті», яка відбулася 27–28 березня 2018 року в м. Берегове. Організаторами конференції стали кафедра філології Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці II і кафедра полікультурної освіти та перекладу факультету історії та міжнародних відносин Ужгородського національного університету.

УДК: 061.3

П– 79

Науково-довідкове видання

**ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ ТА РІЗНОМАНІТНІСТЬ
У 21 СТОЛІТТІ**

Міжнародна науково-практична конференція
Берегове, 27–28 березня 2018 року

Збірник тез доповідей

2018

Редактори:

Еніке Надь-Коложварі – Сільвія Ковач

Коректура:

Ільдіко Гріца-Варцаба, Маріанна Леврінці, Олександр Кордонець

Верстка:

Вікторія Товтін, Олександр Добош

Обкладинка:

Іштван Коложварі, Олександр Добош

Відповідальний за випуск:

Ільдіко Орос, Олександр Добош

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36, e-mail: print@rik.com.ua

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції*

Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року

Підписано до друку 22.10.2018.

Папір офсетний. Ум. друк. арк. 11,7. Формат 70x100/16.

Замовл. № 2520. Тираж 200.